

Boekpresentatie op 22 september 2012

Kind van de wegen

[...] Ik ben een sjamaniste. Geen sjamaan, want die titel kun je jezelf niet zomaar aanmeten, vind ik. [...] ik heb veel respect en bewondering voor de nomadische volkeren waar sjamanisme ontstond, maar ik leef in Nederland, in het hier en nu. Ik loop niet met veren in mijn haar, ik heb geen exotische spirituele naam: ik ben gewoon Linda uit de Lage Landen.

Aardevrouw Linda Wormhoudt: verbondenheid met je wortels

Ik ben een Aardevrouw. Een nuchtere Stier, een Aardetype. Van alle elementen ligt Aarde het dichtst bij mijn wezen, het is mijn thuis en uitvalsbasis. Hier op en vanuit Aarde kan ik een vuurtje maken, hier kan ik langs rivieren lopen, vanuit hier kan ik de hemel bewonderen. Mijn voeten staan stevig op de grond en ik voel de zwaartekracht aan mij trekken. Ik ben een sjamaniste. Ik ben geen traditionaliste, ik heb veel respect en bewondering voor de nomadische volkeren waar sjamanisme ontstond, maar ik leef in Nederland, in het hier en nu.

Mijn voeten hebben mij naar diverse landen gebracht, van Koerdistan tot IJsland. Ik voel een sterke drang tot reizen en sommige landen trekken hard aan mij. Ik wil onderweg zijn, de haast onbetreden paden bewandelen, in onbewoonde en ongecultiveerde gebieden. Ik ben een kind van de wegen. Als ik erover nadenk, besef ik dat het vooral landenergie is waar mijn fascinatie naartoe gaat. Hoe een land voelt onder mijn voeten, hoe het ruikt, hoe het smaakt als ik het proef. Wat er gebeurt als het land *mij* proeft, welke respons ik krijg als ik een lied zing voor het landschap waarvan ik op dat ogenblik deel uitmaak. Ik voel dan geen grens tussen mijn fysieke lichaam, mijn ziel en het land waarop ik loop. In de aarde liggen ook de botten van dieren en mensen, en de overblijfselen van planten. Ivoor, zwart, vergaan groen: de dood voedt de levenden. Voor Aarde zijn dood en leven zusters.

Sjamanistisch gezien is alles bezielde: de bomen, de dieren, de bergen, de rivier. Je kunt contact maken met die zielen, ermee communiceren op verschillende manieren en in verschillende energielagen. De laatste jaren richt ik mij vooral op het herkennen en het werken met die verschillende lagen in het landschap. Er is de laag van menselijke activiteiten, de laag van planten en dieren, en de laag van het land zelf. Hier wonen, volgens veel traditioneel sjamanistische volkeren, de landgeesten. Die hebben hun eigen persoonlijkheid en hun eigen geschiedenis.

Aarde en straf

Ik geloof in de kracht van Moeder Aarde. Ik denk dat velen die kracht onderschatten. De Aarde heeft een gewelddadige geschiedenis achter de rug. Ze transformeert doorlopend en geen ramp is haar bespaard gebleven. Het maakte haar tot wat ze nu is, en ze groeit en transformeert nog steeds. Ik geloof niet dat de Aarde ons straft door allerlei rampen op ons af te sturen. Die zijn er altijd geweest, vanaf het ontstaan van de Aarde. Als wij iets essentieels veranderen in de natuur, komt er een reactie. Het opblazen van een berg, het verleggen of indammen van een rivier: dit heeft consequenties voor het land en alles dat daarop woont. Je kunt niet alles aanpassen naar je menselijke wensen. Aarde is chaos, de mens wil controle. Ze wil alles regelen en de omgeving veranderen naar haar beeld. Ze wil orde scheppen in chaos. Ik denk dat de mens in essentie een controlefreak is. Misschien is dat wel de les, als er een les is: overgave in plaats

van controle. En een andere belangrijke les: balans. Je kunt niet steeds nemen, je zult ook moeten geven. Uitwisseling in plaats van roofovername.

Kijken naar eigen grond

We hebben tegenwoordig de mogelijkheid om de hele wereld af te struinen op zoek naar dat wat ons raakt, wat ons aantrekt, wat onze spirituele nieuwsgierigheid bevredigt en onze ziel voedt. Boeddhisme, soefisme, sjamanisme: alle wegen lijken wijd open te staan voor onze Westerse hongerige zielen. Waar we eerst – soms uit keuze, soms gedwongen – de spirituele voetstappen van onze ouders en grootouders volgden, kunnen wij op spiritueel gebied alle kanten op. Het spirituele aanbod is door de globalisering flink uitgebreid en het assortiment is overweldigend, van de Maya kalenders tot de Hottentotten en alles daartussen. Alle informatie lijkt vrij toegankelijk en grenzen lijken niet te bestaan. We kunnen zen zijn, geïnitieerd worden tot Incapriester, ons verbinden met elk denkbaar spiritueel gedachtegoed van waar dan ook ter wereld.

Toch is er iets vreemds aan de hand. Want waar de Westerling vrijelijk en zonder enige gêne leentjebuurt speelt in de religieuze culturen van andere volkeren, gebeurt dit andersom niet. Ik heb nog nooit een Bosjesman ontmoet die een Nederlands spiritueel pad volgt en ik heb nog nooit gehoord van een oerstem in Azië die de Urker tradities overnam. Van uitwisseling lijkt geen sprake te zijn. Zou het misschien zo kunnen zijn dat ons Westerse spirituele gedrag eigenlijk een voortzetting is van iets waar we al eeuwenlang heel goed in zijn, namelijk kolonialisme? Wel halen en niet brengen? Zou het zo kunnen zijn dat we eigenlijk precies hetzelfde doen als onze illustere voorvaders, maar dat we nu niet bezig zijn met landjepik, maar met reli-jatterij? Kun je een religie eigenlijk stelen? En wat vinden de andere culturen waarvan we zo veel 'lenen' hier eigenlijk van? Heeft iemand het ze ooit gevraagd?

In verklaringen van Noord- en Zuid-Amerikaanse indiaanse spirituele leiders komt een heel duidelijk beeld naar voren: de neiging van Westerlingen om traditionele ceremonies over te nemen en zelfs naar believen te veranderen en aan te passen aan eigen normen en waarden, deed afbreuk aan de spirituele kracht van die rituelen en brengt schade aan het oorspronkelijke spirituele gedachtegoed. Ook de Australische Aborigines hebben te kennen gegeven hun spirituele kennis niet meer te willen delen met niet-aborigines. Ze doen de deur op slot. Zoek het zelf maar uit, is de boodschap. Zoek je eigen spirituele identiteit en blijf weg van de onze.

Verbondenheid met je wortels

De meningen over het wel of niet kunnen overnemen van andere cultureel/spirituele paden zijn sterk verdeeld. Veel mensen vinden dat een spiritueel pad niet is voorbehouden aan slechts een volk of groep, en dat iedereen het recht heeft om zich te verdiepen in een

specifiek pad, ook al kom je oorspronkelijk uit een ander ras en heb je een andere culturele achtergrond. De scheidingslijn tussen nieuw en oud, traditioneel en modern, aangepast of in de pure vorm, lokaal en globaal, verdeelt mensen. Er is een spanningsveld te zien tussen de traditionele volkeren en de nieuwkomers. We zijn allen kinderen en bewoners van deze Aarde. Sommige spirituele manieren zijn universeel. Sommige symbolen verschijnen in vele culturen, zoals het jaarwiel. Verschil en eigenheid zijn belangrijk, maar daarnaast is er ook sprake van universele en archetypische symboliek. Het is tegelijkertijd begrijpelijk en pijnlijk dat verscheidene traditionelen grenzen neerzetten voor de vooral Westerse pioniers, mensen die denken niet meer te kunnen putten uit voorouderlijke kennis.

Sommige culturen delen hun wijsheid met ons, anderen sluiten nu de gelederen. Hoe gaan we hiermee om? Is het tijd om te kijken naar nieuwe manieren, nieuwe rituelen, gestoeld op onze eigen culturele achtergrond? En hoe doen we dat dan? Hoe gaan we om met traditionele kennis, traditionele mensen en het spanningsveld dat er is? Hoe dan ook, het is misschien tijd om onszelf een paar belangrijke en soms pijnlijke vragen te stellen. Waarom negeren Westerlingen hun eigen grond, hun eigen voorouders, de eigen mythologie, de eigen sagen en legenden, eigen goden? Waarom leren onze kinderen op school alles over bijvoorbeeld de Romeinse goden en leren ze niets over de goden die verbonden zijn met dit land? Hoe heet de godin van de Noordzee? Ze heet Nehalennia. Hoe heet de Friese krijgsgodin? Ze heet Baduhenna. Want als we werkelijk denken dat we in deze chaotische tijden veranderingen kunnen en moeten aanbrengen om op een nieuwe, betere manier met elkaar om te gaan op onze geliefde Moeder Aarde, zullen we ook hiernaar moeten kijken. Of we dat nu leuk vinden of niet.

Dit is een verkorte/bewerkte versie van de bijdrage die sjamaniste Linda Wormhoudt onder de titel 'Kind van de wegen' schreef voor het boek 'Aardevrouwen spreken' in 2012.

Egalitaire culturen, daar kunnen we wat van leren! *Wat zou het een enorme verrijking van het leven zijn als er meer balans en gelijkwaardigheid is, wanneer alles weer met alles verbinden is en we zonder oordeel, maar met respect, naar elkaar en de wereld om ons heen kunnen kijken. Een utopie? Nee, geenszins. In het verre verleden was dit al zo. Toen waren er egalitaire culturen. Echter, wat niet bekend is, kan ook niet tot voorbeeld dienen.*

Aardevrouw Karin Haanappel: Een gekleurd geschiedenisbeeld leidt tot onwetendheid

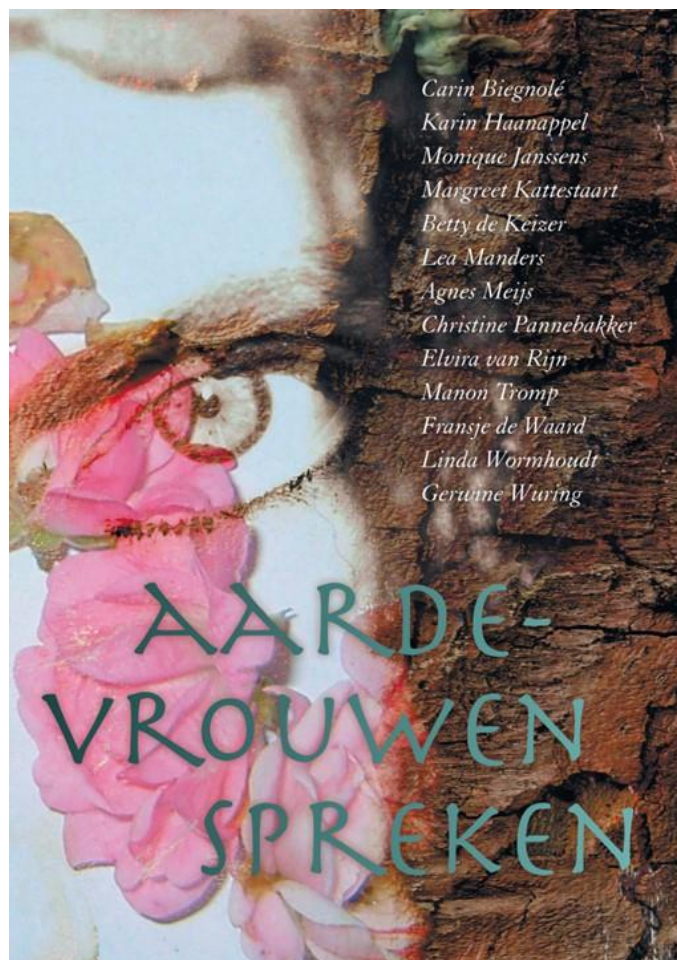
Traditiegetrouw leren wij dat de bakermat van onze beschaving is gelegen in de klassieke oudheid. De prehistorie (de tijd voordat er geschreven bronnen waren) is in de beleving van velen primitief en ongeciviliseerd en daarmee niet de moeite waard voor nader onderzoek. Deze beperkte benadering van het verleden is helaas nog steeds in zwang. Hierdoor ontstaat er niet alleen een hiaat in de geschiedenisoverdracht, ook de kennis van egalitaire culturen gaat volledig verloren. In de 19e eeuw, wanneer de historische wetenschappen ontstaan, wordt het startpunt van de geschiedenis bij de Grieken en de Romeinen gelegd en de westerse filosofie als toonaangevend beschouwd. De filosofen in het klassieke Athene legden natuurlijke verschillen tussen mannen en vrouwen uit in termen van hiërarchie en ongelijkwaardigheid, wat geleid heeft tot de opvatting dat vrouwen (bezieling, intuïtie, natuur) inferieur zijn aan mannen (geest, denken, cultuur). Deze opvatting is bepalend geworden voor de theoretische en politieke hegemonie van het westerse denken. Vanuit dat denken is er nauwelijks ruimte voor vrouwen en evenmin voor niet-westerse culturen. Al ruim twee eeuwen leidt deze visie ertoe dat de meeste archeologen en wetenschappers reconstructies van het verleden maken vanuit een mannelijk, verstandig denken. Een vrouwelijke of zelfs neutrale zienswijze wordt vaak meteen verworpen.

Door (kunst)geschiedenis lineair te beschouwen, wordt er een bepaalde volgorde of vooruitgang gecreëerd. Een hiërarchische blik zorgt bovendien voor succesverhalen van grote helden. Omdat de canon uitsluitend is gericht op het blanke, mannelijke Westen worden er geen vrouwelijke of niet-westerse equivalenten genoemd. Toen West-Europa vanaf de 16e eeuw grote delen van de wereld ging koloniseren, was het vanzelfsprekend om te denken dat de westerse mens superieur was aan de niet-westerse mens. Bovendien vond men dat de niet-westerse mens nog in een preklassiek en prechristelijk stadium verkeerde. Deze gedachte, die perfect aansloot op de hegemonie van het westerse denken, zette op elk gebied door en zorgde er ook voor dat de prehistorische wereld voor primitief werd aangezien. Door alleen al te spreken over westers en niet-westers wordt een hiërarchisch onderscheid gemaakt. Ironisch, als je bedenkt dat het begrip 'westers' mondiaal gezien slechts een fractie van het geheel is. Deze eenzijdige blik van (kunst)historici zal naar mijn idee niet verdwijnen zolang wij uitsluitend onze vaderlandse geschiedenis voorgeschoteld krijgen. Een geschiedenis van helden en overwinnaars, van oorlogen en rooftochten. Het is dit eenzijdige denken dat ook de mythe van het oerpatriarchaat in stand houdt. Maar als je deze mythe ontrafelt, ervaar je ineens een heel andere wereld waarvan ook vrouwen en andere culturen deel uitmaken. Het is interessant om te onderzoeken waar die mannelijke dominantie vandaan komt en intrigerend om te ontdekken dat achter de sluier van het patriarchaat egalitaire culturen schuilgaan, die overal in de wereld zijn (geweest) en schitterende kunstuitingen hebben (achtergelaten). Vanaf 3000 v. Chr. gaat de mannelijke zienswijze pas de boventoon voeren, hoewel niet overal en zeker niet gelijktijdig.

In Europa en het Midden-Oosten is deze verandering goed merkbaar. Het schrift heeft bovendien een extra bijdrage geleverd aan de verspreiding van de mannelijke monotheïstische religies die kenmerkend zijn voor de patriarchale levensvisie. Onze historie (de tijd van de geschreven bronnen) is dus met recht *his story* en er wordt zelfs al het mogelijke gedaan om vrouwelijke initiatieven om te buigen naar mannelijke ontdekkingen.

Dit is een verkorte/bewerkte versie van de bijdrage die kunsthistorica Karin Haanappel onder de titel 'Egalitaire culturen, daar kun je wat van leren' schreef voor het boek 'Aardevrouwen spreken' in 2012.

Carin Biegnolé
Karin Haanappel
Monique Janssens
Margreet Kattestaart
Betty de Keizer
Lea Manders
Agnes Meijs
Christine Pannebakker
Elvira van Rijn
Manon Tromp
Fransje de Waard
Linda Wormhoudt
Geruine Wuring

In 'Aardevrouwen spreken' geven 13 vrouwen hun visie op deze tijd en de toekomst. Zij hebben allen hun sporen verdiend met hun inzet voor een betere wereld en zijn actief op verschillende gebieden: van media tot politiek en van oude wijsheid tot nieuwe wijsheid met betrekking tot onze relatie met de aarde en onze omgeving.

Aardevrouwen spreken
144 pagina's
1e druk 2012
ISBN 978 90 77408 99 5

Het boek is te koop bij elke (online) boekwinkel.